

Obsah

Úvod	15
ČÁST I.	
PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST	
1. Kdy vzniká právní odpovědnost.	
Druhy právní odpovědnosti	21
1.1. Obecně k problematice právní odpovědnosti ve zdravotnictví	21
1.2. Předpoklady vzniku právní odpovědnosti	23
1.3. Druhy právní odpovědnosti	28
1.3.1. Trestní odpovědnost	28
1.3.2. Občanskoprávní odpovědnost	29
1.3.3. Správní odpovědnost	30
1.3.4. Pracovněprávní odpovědnost	31
1.3.5. Disciplinární odpovědnost lékařů, stomatologů a farmaceutů vůči komorám	32
1.3.6. Některé další důsledky porušení povinností, »smluvní odpovědnost«	32
2. Trestní odpovědnost	34
2.1. Základy trestní odpovědnosti	35
2.1.1. Zavinění	35
2.1.2. Materiální pojetí trestného činu	36
2.1.3. Okolnosti vylučující protiprávnost	37
2.2. Vybrané trestné činy, ke kterým může při výkonu zdravotnického povolání dojít	41
2.2.1. Ublížení na zdraví z nedbalosti	41
2.2.2. Neposkytnutí pomoci	46
2.2.3. Omezování a zbavení osobní svobody	50
2.2.4. Účast na sebevraždě	52
2.2.5. Nedovolené přerušování těhotenství	53
2.2.6. Neoprávněné nakládání s osobními údaji	54
2.2.7. Výroba a držení psychotropních látek, šíření toxikomanie	55
2.2.8. Podávání anabolických látek mládeži	56
2.2.9. Šíření nakažlivé choroby	57
2.2.10. Ohrožení pod vlivem návykové látky	57

* 2.2.11. Přijímání úplatku	58
- 2.2.12. Podvod	60
* 2.2.13. Nepřekážení a neoznámení trestného činu	60
2.3. Některé další instituty trestního práva	63
2.3.1. Podmíněně zastavení trestního stíhání	63
2.3.2. Narovnání	64
2.3.3. Podmíněně upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti	65
2.3.4. Zahlazení odsouzení	65
2.4. Základní informace o trestním řízení	66
2.4.1. Zásada presumpce nevinny	67
2.4.2. Zásada legality a oficiality	67
2.4.3. Zásada obžalovací	68
2.4.4. Podávání informací v rámci trestního řízení	68
2.4.5. Obviněný a jeho práva	69
2.4.6. Poškozený a jeho práva	70
2.4.7. Dokazování	70
2.4.8. Prověřování trestních oznámení	71
2.4.9. Přípravné řízení	71
2.4.10. Hlavní líčení	72
2.4.11. Opravné prostředky	72
3. Občanskoprávní odpovědnost	74
3.1. Odpovědnost za škodu	74
3.1.1. Povinnost předcházet škodám (prevenční povinnost)	74
3.1.2. Obecná odpovědnost	75
3.1.3. Odpovědnost za škodu vzniklou povahou použitého přístroje, věci nebo látky	77
3.1.4. Odpovědnost za škodu na vnesených a odložených věcech	78
3.1.5. Spoluodpovědnost poškozeného	80
3.1.6. Rozsah náhrady škody, promlčení	82
3.1.7. Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem	83
3.2. Právo na ochranu osobnosti	85
3.3. Základní informace o řízení podle občanského soudního řádu	91
3.3.1. Návrh na zahájení řízení	92
3.3.2. Jednání u soudu	93
3.3.3. Opravné prostředky	94
3.3.4. Správní soudnictví	95
3.3.5. Výkon rozhodnutí	97
3.3.6. Řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení občana v ústavu zdravotnické péče	97
4. Pracovněprávní odpovědnost	100
4.1. Povinnosti zaměstnanců a vedoucích	100
4.1.1. Povinnost plnit pokyny nadřízených	100

4.1.2.	Povinnost dodržovat právní předpisy	101
4.1.3.	Sřítet zájmů, souběh pracovního poměru a soukromé praxe	102
4.2.	Výpověď a okamžité zrušení pracovního poměru	104
4.2.1.	Výpověď	104
4.2.2.	Okamžité zrušení pracovního poměru	107
4.2.3.	Žaloba o neplatnost výpovědi nebo okamžitého zrušení pracovního poměru	108
4.3.	Odpovědnost zaměstnance za škodu	109
4.3.1.	Povinnost vytvořit zaměstnancům náležitý pracovní podmínky ...	109
4.3.2.	Povinnost oznamovací a zakročovací	110
4.3.3.	Předpoklady odpovědnosti zaměstnance za škodu	111
4.3.4.	Výše náhrady škody	112
4.3.5.	Hmotná odpovědnost	113
4.3.6.	Odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů	114
5.	Správní odpovědnost	115
5.1.	Obecně o pojmech z oblasti správy	115
5.1.1.	Veřejná správa, státní správa	115
5.1.2.	Správní orgány, správní akty	116
5.1.3.	Zdravotničtí pracovníci a státní správa	117
5.2.	Podíl zdravotnických pracovníků na správní činnosti	118
5.2.1.	Zásahy lékaře do právní pozice občana	118
5.2.2.	Posuzování zdravotní způsobilosti	120
5.2.3.	Návrh na přezkoumání opatření učiněného při poskytování zdravotní péče	122
5.2.4.	Odpovědnost za plnění úkolů v oblasti správy	123
5.3.	Správní trestání	124
5.3.1.	Přestupky	124
5.3.2.	Jiné správní delikty	126
	■ Pokuty za porušování předpisů v oblasti sociálního zabezpečení	127
	■ Pokuty za porušování předpisů o zdravých životních podmínkách	127
	■ Správní odpovědnost podle zákona o nestátních zdravotnických zařízeních	128
	■ Postih státních zařízení	132
5.4.	Správní řízení	132
6.	Disciplinární odpovědnost	137
6.1.	Postavení a úkoly komor	137
6.2.	Disciplinární pravomoc komor	139
6.3.	Nejvýznamnější povinnosti členů komor	141
6.3.1.	Povinnost postupovat odborně	141
6.3.2.	Povinnost postupovat v souladu s etikou povolání	143
6.3.3.	Povinnost dodržovat platné právní normy	143

ČÁST II.

SPECIFICKÉ PROBLÉMY PRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI V MEDICÍNĚ

7. Převzetí pacienta do péče	147
7.1. Přijetí pacienta do zařízení ambulantní péče	147
7.1.1. Svobodná volba lékaře	147
7.1.2. Registrace pacienta	149
7.1.3. Přerušení péče o pacienta	150
7.1.4. Péče ambulantních odborníků	151
7.1.5. Předávání zdravotnické dokumentace	152
7.2. Přijetí pacienta do ústavní péče, propuštění z ústavní péče	155
7.2.1. Návaznost péče ambulantní a ústavní	155
7.2.2. Přijetí/nepřijetí do zařízení ústavní péče	156
7.2.3. Volba ošetřujícího lékaře	158
7.2.4. Přeložení	160
7.2.5. Propuštění	160
8. Lex artis. Diagnostické a terapeutické výkony	164
8.1. Právní základ povinnosti poskytovat péči lege artis	164
8.2. Obsah pojmu »lex artis«	166
8.3. Aplikace poznatků vědy v medicínské praxi	169
8.4. Oprávnění ke stanovení odborných postupů (Kdo vymezuje a hodnotí požadavky na odborné postupy)	170
8.5. Střet ekonomických a odborných požadavků – lex artis ve vztahu k ekonomickým možnostem	175
8.6. K odpovědnosti za diagnostické a terapeutické výkony	177
9. Odpovědnost za podřízené a při týmové práci	180
9.1. Odpovědnost za podřízené	180
9.1.1. Vztah lékař–sestra	181
9.1.2. Vztah primář–podřízený	182
9.1.3. Odpovědnost vedoucího zdravotnického zařízení	184
9.2. Týmová práce a odpovědnost	184
9.2.1. Konziliární činnost	185
9.2.2. Tým typu lékař–střední zdravotnický personál	187
■ Aplikace infúzí a i. v. injekcí	187
■ Odpovědnost za ponechání roušky a nástroje v operačním poli	189
9.2.3. Odpovědnost vedoucího operačního týmu	190
■ Odpovědnost v týmu složeném ze zástupců různých lékařských oborů	190
9.3. Odpovědnost za ne plně kvalifikované osoby	191
9.3.1. Odpovědnost za chybu absolventa, lékaře v předatestační přípravě, studentů	191

9.3.2.	Vstup nezdravotnických pracovníků do týmové práce ve zdravotnictví a jejich odpovědnost	193
■	Podíl představitelů technických a společenských věd na zdravotní péči	193
■	Podíl samotného pacienta a jeho rodiny na poskytování zdravotní péče	194
10.	Komunikace s pacientem a rodinou	197
10.1.	Nelze nekomunikovat!	197
10.1.1.	Blokace komunikace s pacientem	199
10.1.2.	Vizita není vhodná pro důvěrnou komunikaci	200
10.1.3.	Syndrom vyhoření	201
10.1.4.	Iatropatogenie	201
10.2.	Poučení a souhlas nemocného	203
10.2.1.	Povinnost poučit nemocného	203
10.2.2.	Poučení dostatečné, ale šetrné	205
10.2.3.	Souhlas nemocného	210
10.2.4.	Revers	211
10.3.	Některé specifické případy	213
10.3.1.	Nevyléčitelně nemocní	213
10.3.2.	Osoby psychicky alterované	217
10.3.3.	Ostatní specifické situace	218
10.4.	Lékař a rodina pacienta	220
10.4.1.	Informace osobám blízkým nemocnému	220
10.4.2.	Poučení a souhlas zákonného zástupce a opatrovníka	221
11.	Povinná mlčenlivost zdravotnických pracovníků	227
11.1.	Kdo je vázán povinnou mlčenlivostí?	228
11.2.	Co je předmětem povinné mlčenlivosti?	230
11.3.	Vůči komu je třeba chránit informace a jakou formou lze porušit stanovenou povinnost mlčenlivosti?	231
11.4.	Jaké jsou výjimky z povinné mlčenlivosti?	233
11.4.1.	Sdělování informací se souhlasem pacienta	234
11.4.2.	Zproštění mlčenlivosti nadřízeným orgánem v důležitém státním zájmu	236
11.4.3.	Oznamovací povinnost na základě zvláštních předpisů	237
■	Průlomky do povinné mlčenlivosti podle platných předpisů (oznamovací povinnost mimo zdravotnictví)	237
11.5.	Jaký je vztah k některým státním a dalším orgánům?	242
11.5.1.	Vztah k soudům, policii a státnímu zastupitelství	242
11.5.2.	Správní a kontrolní činnost	245
11.5.3.	Vztah ke komorám	246
11.5.4.	Vztah ke znalcům a znaleckým komisím	248
11.6.	Sankce za porušení povinné mlčenlivosti	249
11.7.	Některé další problémy povinné mlčenlivosti	250

11.7.1. Zachovávaní mlčenlivosti po smrti pacienta	250
11.7.2. Zvláštní postavení hygienické služby	251
11.7.3. Ochrana před alkoholismem a jinými toxikomaniemi	252
■ Sdělování výsledků rozboru krve odebrané za účelem zjištění ovlivnění alkoholem nebo jiné návykové látky	253
■ Zjišťování ovlivnění alkoholem při ústavní péči a další problémy	254
■ Přístup k informacím pro uložení povinného protialkoholního léčení	255
■ Pracovní neschopnost způsobená v opilosti	256
12. Specifické úseky zdravotní péče	257
12.1. Zásahy do reprodukce	257
12.1.1. Antikoncepce	257
12.1.2. Sterilizace	260
12.1.3. Umělé přerušování těhotenství	262
12.1.4. Asistovaná reprodukce (umělé oplodnění)	268
12.2. Pitva, transplantace a další zásahy na mrtvém	272
12.2.1. Respektování zásad piety a etických požadavků	272
12.2.2. Provádění pitev	273
12.2.3. Odběr tkání a orgánů	275
12.2.4. Zákaz zásahů na mrtvém těle	279
12.3. Meze při poskytování zdravotní péče a při prodlužování života (eutanázie?)	280
12.3.1. Aktivní eutanázie	281
12.3.2. Pasivní eutanázie	282
12.3.3. K mezím při poskytování zdravotní péče	283
■ Ekonomické možnosti	284
■ Vůle pacienta	285
■ Indikovanost postupu	286
12.4. Lékařský experiment	288

ČÁST III.

PRÁVNÍ OCHRANA LÉKAŘŮ

A DALŠÍCH ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ

13. Právní ochrana lékařů a dalších zdravotnických pracovníků	296
13.1. Předcházet situacím, které mohou vést k právní odpovědnosti	296
13.2. Problematika obhajoby lékaře v trestním řízení	301
13.2.1. Podání vysvětlení	301
13.2.2. Obhajoba v případě sdělení obvinění	303
13.2.3. Možnost podmíněného zastavení trestního stíhání a tzv. narovnání	304
13.2.4. Prostudování spisu	305
13.2.5. Příprava na hlavní líčení	305

13.2.6. Obhajoba při hlavním líčení	307
13.2.7. Odvolání	308
13.2.8. Podmíněné upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti	310
13.2.9. Mimořádné opravné prostředky	310
13.3. Využívání práv v občanském soudním řízení a ve správním řízení	311
13.3.1. Uvědomění pojišťovny	311
13.3.2. Vyjádření k žalobě a příprava na jednání	311
13.3.3. Odvolání a dovolání	312
13.3.4. Postup ve správním řízení	313
13.3.5. Pracovněprávní spory	313
13.4. Problematika znaleckých posudků	315
13.4.1. Poslání znaleckého posudku	315
13.4.2. Zkoumání správnosti zvolení odvětví	316
13.4.3. Námitky proti osobě znalce	317
13.4.4. Správnost a úplnost otázek zadaných znalci	318
13.4.5. Podklady pro znalecký posudek	318
13.4.6. Výhrady ke znaleckému posudku	319
13.4.7. Posudek jiného znalce na žádost obhajoby	321
13.4.8. Výslech znalce	322
13.4.9. Zkoumání správnosti interpretace znaleckého posudku	323
13.5. Ochrana osobnosti	324
13.5.1. Právo na tiskovou opravu	325
13.5.2. Právo na ochranu osobnosti	326
13.5.3. Právo na ochranu cti právnické osoby	328
13.5.4. Trestnost pomluvy	329
Závěr	331
Seznam použité literatury	333
Seznam právních předpisů vztahujících se k jednotlivým kapitolám	335
Autoři	339
Rejstřík	341
Poznámky	347